

Zonne-energie op flats met verrekening van het verbruik van de huurders; de "Herman de zonnestroomverdelers en andere opties"

Waarom mag het nog niet?
Is de "Herman" het ei van Columbus?
Wat zijn ontwikkelingen in Den Haag?
En als ik het toch wil doen?

Door Maarten Corpeleijn, zonnig huren
maarten@huurenergie.nl, 06-25051750
Januari 2014.

1 Ten geleide

In deze notitie wordt ingegaan op de mogelijkheden om op flats de zonnestroom te verrekenen met huurders. Paragraafsgewijs:

1. De techniek wordt besproken.
2. De juridische situatie (waarom mag het nog niet?).
3. Het potentiële financiële gewin.
4. De conclusies en aanbevelingen worden besproken.

2 Technisch en geschikt vastgoed

Met name voor de flats met een grootverbruikersaansluiting, die zelf geen hoge energiebelasting betalen en ook niet kunnen salderen, lijkt verrekening met bewoners dé oplossing. Immers, het salderen met bewoners levert ordegrrootte 23 cent per kWh, het zelf terugleveren op een grootverbruikersaansluiting 7 cent per kWh. Het gaat dan om de grotere flats.

Op basis van mijn ervaringen constateer ik dat een installatie van 30 kWp ongeveer 7% goedkoper zal zijn dan een installatie van 10 kWp (ordegrrootte wat nodig is voor het collectieve verbruik). Die combinaties, groot dakoppervlak, schaalvoordelen in de installatie en een hoge terugleververgoeding maken de businesscase in potentie een goudmijn voor de bewoners en een fikse klap voor de energiebelasting. Resultante is dat er nogal wat discussie over is.

3 Oplossingen in de markt en juridische problemen

De stand van zaken in de markt is dat er de volgende oplossingen zijn [bron: deskresearch, gesprek Alliander, en inkomende mails/telefoontjes n.a.v. NOS-journaal]:

1. Niet salderen. Het vermogen van de installatie op het dak wordt afgestemd op het verbruik van de kleinverbruikersaansluitingen.
2. Ieder een eigen kleine zonnestroominstallatie. De bewoners krijgen allen via een gebruikersrecht de mogelijkheid de stroom van een kleine zonnestroominstallatie op het dak af te nemen. Feitelijk wordt hiermee de situatie op een eengezinswoning nagebootst. Deze oplossing zal in veel gevallen niet aantrekkelijk zijn qua kosten. De kosten zijn vergelijkbaar met de kosten voor eengezinswoningen, er zijn meerkosten voor dakdoorvoeren en er is een complexe situatie qua beheer. De belastingdienst geeft in een brief aan een leverancier op basis van een casus van 100*2 kWp, in een ontzorgsituatie (ontzorgder factureert kWh aan bewoner) antwoord op de vraag of energiebelasting dient te worden afgedragen. De belastingdienst bepaalt dat, gegeven dat er sprake zou zijn van meerdere onroerende zaken (dak van een flat en individuele woning, te beoordelen door gemeente of dit aparte onroerende zaken zijn). De vraag is of de kabels tussen deze onroerende zaken beschouwd dienen te worden als een (distributie)net. Indien de NMA niet heeft geoordeeld dat er sprake is van een distributienet is er sprake van één installatie. Oftewel: de NMA moet oordelen. Er is nog niet gevraagd om een oordeel. Ik schat in dat de NMA desgevraagd zal oordelen dat sprake is van een distributienet.
3. **"Herman"**-achtige oplossingen. Samen een grote zonnestroominstallatie. Een grote zonnestroominstallatie wordt voorzien van een stroomverdeler/switchbox/... (diverse namen circuleren in de markt bij verschillende partijen). De oplossing is vergelijkbaar met 2 (er worden nog steeds draden getrokken), maar is goedkoper omdat op het dak één grote installatie staat (minder omvormers en dergelijke nodig zijn). Een dergelijke installatie kan qua techniek vergeleken worden met een Gezamenlijke Satelliet Ontvangst-oplossing voor schotelantennes. Enkele leveranciers zijn bezig met deze oplossing, enkele andere leveranciers geven aan dat de nadelen van deze oplossing niet opwegen tegen de voordelen ten opzichte van oplossing 2. De juridische vraagstukken zijn vergelijkbaar met 2, zo mogelijk nog groter omdat niet elke bewoner zijn eigen panelen/omvormer heeft. Ondanks diverse overleggen met Christiaan Brestner van de Herman, heb ik nog geen stukken ontvangen waaruit de claim dat de Herman "Den Haag-proof" zou zijn onderbouwd wordt.
4. Eigen stroomnet voor de flat. De flat maakt een eigen stroomnet en brengt alle aansluitingen op woningniveau terug tot één aansluiting op flatniveau. Binnen de flat worden investeringen in en opbrengsten van de installatie gesaldeerd.
5. Juridisch oplossen. Op diverse plaatsen wordt geëxperimenteerd met modellen waarin juridische entiteiten worden opgericht die samen de zonne-energie exploiteren. Een stichting krijgt het gebruiksrecht van het dak en bewoners kunnen daar een stukje van kopen. Een en ander soms gepaard door steun van gemeenten. "De wet zegt dat het al mag. De gemeente Leeuwarden steunt ons hierin, tegen de wens en wil in van het Ministerie van Financiën. De gemeente wil dan ook dat de rechter zich hierover uitsprekt. Nog deze zomer volgt een rechtszaak." [nieuwsbericht vanuit Leeuwarden] Voor zover mij bekend, is nog geen rechtszaak is aangekondigd.
6. Virtueel salderen met bewoners: in juli 2011 kondigde de gemeente Amsterdam samen met Liander een proef aan. In Nijmegen loopt een vergelijkbaar traject. De gedachte is dat, zonder extra kabels te trekken, de stroom die de corporatie teveel opwekt (bijvoorbeeld 30.000 kWh min 10.000 kWh voor eigen gebruik = 20.000 kWh) verrekend wordt met de stroom van een

aantal huishoudens (bijvoorbeeld 20 huishoudens met elk 1.000 kWh per huishouden). De net-beheerder verrekenet de verbruiken van beide partijen (de teruglevering van 20.000 kWh wordt weggestreept en afgetrokken van het verbruik van de huishoudens) en de corporatie factureert de huurder voor het verlagen van zijn stroomrekening. Alliander noemt 10 euro per bewoner per jaar als kosten voor deze service.

7. Salderen met energiebedrijf. Een energiebedrijf stelde in een green deal aan de overheid voor om ook teruggeleverde energie te verrekenen inclusief energiebelasting en btw. Zoals het energiebedrijf energiebelasting en btw int en afdraagt aan de belastingdienst, zou het in dit geval energiebelasting en btw willen vorderen bij de belastingdienst.

Bovengenoemd overzicht is opgesteld op basis van het rapport "onderzoek zelflevering – voorzet voor de Terms of Reference" (van januari 2012) in combinatie met de reactie op de marktuitvraag, contact met Alliander, Greenchoice, International Solar en LENS bv.

4 Alle opties kosten de staat geld, dus dilemma

In alle varianten ontvangt de staat minder energiebelasting en btw (13 cent per kWh, 200 euro per jaar bij een saldering van 1.500 kWh). Hier tegenover staan winsten op het gebied van milieu, werkgelegenheid, voorzieningszekerheid.

Gezien het enorme financiële belang is een en ander dan ook nadrukkelijk onderwerp van gesprek tussen ministeries:

- ministeries van Milieu en Infrastructuur en BZK die het belang van milieu en verduurzamen van de voorraad benadrukken
 - ministerie van Economische zaken ten aanzien van werkgelegenheid
 - ministerie van Financiën dat het belang van de misgelopen energiebelasting vertegenwoordigt.
- [bron: informele reacties uit Den Haag]

5 Optie in nieuwe regeerakkoord?

In het nieuwe regeerakkoord is de opgenomen:

"Het kleinschalig, duurzaam opwekken van (zonne-)energie waarvoor geen rijkssubsidie wordt ontvangen, wordt fiscaal gestimuleerd door invoering van een verlaagd tarief in de eerste schijf van de energiebelasting op elektriciteit die afkomstig is van coöperaties van particuliere kleinverbruikers, aan deze verbruikers geleverd wordt en in hun nabijheid is opgewekt. Deze wordt lastenneutraal gefinancierd door een generieke verhoging van het reguliere tarief in de eerste schijf van de energiebelasting."

Inmiddels is het energieakkoord verschenen, waarin op dit gebied een uitwerking wordt gegeven (postcoderoos e.d.). De precieze uitwerking van de regeling is per eind januari nog niet helder genoeg om projecten mee te realiseren. Waarschijnlijk zullen beperkingen worden opgeworpen in aantallen projecten, en daarmee een soort tender worden gerealiseerd.

6 Burgerlijke ongehoorzaamheid / durf: gewoon doen?

Ondertussen zijn in Leeuwarden, Nijmegen en Amsterdam al pilotprojecten gestart waarin de gemeente "steunt, tegen de wens en wil in van het Ministerie van Financiën. De gemeente wil dan ook dat de rechter zich hierover uitsprekt. Nog deze zomer volgt een rechtszaak." Een en ander gaat gepaard met duidelijke taal richting Den Haag: "Als in dat geval Den Haag niet snel wil of kan veranderen, dan doen lokale overheden dat dus zelf. Het is slechts een kwestie van tijd dat meer steden en gemeenten zullen volgen" [bron: persbericht over project in Leeuwarden].

Mijn inschatting is dat dit dergelijke "lokale ongehoorzaamheid" risicovol is en dat corporaties hier niet op grote schaal aan mee zouden moeten doen. Den Haag zal uiteindelijk wel gedwongen worden positie in te nemen, maar het lijkt niet nodig om nu extra projecten op te zetten met alle risico's van dien om dit voor elkaar te krijgen.

Corporaties die op kleine schaal toch willen experimenteren, raad ik aan in eerste instantie te gaan voor kleine zonnestroominstallaties op de daken. Dit is verreweg de eenvoudigste oplossing. Rond de Herman, opgezet door een start-up met nog weinig referentie, wachten wij de ontwikkelingen met belangstelling af.